

DECIZIA nr. 159 din 27 martie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 85 alin. \(1\) lit. a](#) și [art. 87 din Codul penal](#)

EMITENT

• CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Publicat în [MONITORUL OFICIAL nr. 465 din 6 iunie 2018](#)

Data intrării în vigoare 09-06-2018

Petre Lăzăroiu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Afrodita Laura Tutunaru	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Cosmin Grancea.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 85 alin. \(1\) lit. a](#) și [art. 87 din Codul penal](#), excepție ridicată de Muraru Marius Florin în Dosarul nr. 10.609/279/2016 al Judecătoriei Piatra-Neamț și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 3.521D/2016.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. Potrivit prevederilor criticate de autor, instanța este cea care stabilește obligația prezentării la serviciul de probațiune în cazul în care dispune amânarea aplicării pedepsei, iar frecvența prezentării în fața serviciului se stabilește de către acesta din urmă. Autorul excepției consideră că ar trebui să aibă o cale de atac împotriva măsurilor dispuse prin planul de supraveghere al consilierului de probațiune. Deși nu există o jurisprudență a Curții Constituționale cu privire la [art. 85 lit. a\) din Codul penal](#), există jurisprudență cu privire la o situație similară referitoare la situația controlului judiciar. Astfel, în cazul luării acestei măsuri preventive în conformitate cu [art. 215 alin. \(1\) lit. c\) din Codul de procedură penală](#), inculpatul trebuie să se prezinte la organul de poliție desemnat cu supravegherea sa de către organul judiciar care a dispus măsura, conform programului de supraveghere întocmit de organul de poliție sau ori de câte ori este chemat. Prin [Decizia nr. 333 din 24 mai 2016](#) și [Decizia nr. 675 din 17 noiembrie 2016](#), Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 215 din Codul de procedură penală](#) arătând, în esență, că organul judiciar este cel care dispune măsura, iar prezentarea efectivă este doar un act de executare a măsurii dispuse. Aceste considerente sunt valabile și în cauza de față referitoare la amânarea aplicării pedepsei. Dacă, în cazul controlului judiciar, obligația prezentării la organul de poliție desemnat este constituțională în condițiile în care nu există o hotărâre judecătorească de condamnare, cu atât mai mult, în cazul amânării aplicării pedepsei, obligația prezentării la serviciul de probațiune este constituțională, în acest caz existând o hotărâre de condamnare.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 9 decembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 10.609/279/2016, Judecătoria Piatra-Neamț a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 85 alin. \(1\) lit. a](#) și [art. 87 din Codul penal](#), excepție ridicată de Muraru Marius Florin în calitate de persoană cu privire la care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei, conform [art. 83 din Codul penal](#), și care a solicitat înlăturarea măsurii de supraveghere prevăzute la [art. 85 alin. \(1\) lit. a\) din Codul penal](#), respectiv aceea de a se prezenta la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta, iar, în subsidiar, modificarea acesteia, în sensul de a se prezenta la serviciul de probațiune o dată la 6 luni pe timpul verii și pe timp de iarnă.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că prevederile legale menționate sunt neconstituționale, deoarece, pe de o parte, lasă la latitudinea exclusivă a serviciului de probațiune, fără posibilitatea de intervenire a magistratului, frecvența datelor la care trebuie să se prezinte persoana în fața unui consilier, iar, pe de altă parte, se aduce atingere dreptului la muncă, la un trai decent și la liberă circulație, fără a exista o proporționalitate, și nu se permite contestarea și a măsurilor de supraveghere, în aceleași condiții ca și obligațiile.

6. Judecătoria Piatra-Neamț opinează că excepția de neconstituționalitate este admisibilă în măsura în care [art. 85](#) și [art. 87 din Codul penal](#) se referă doar la posibilitatea modificării/încetării obligațiilor, nu și a măsurilor de supraveghere, precum și pe considerentul că judecătorul nu are posibilitatea de a interveni cu privire la frecvența prezentării la programul stabilit de serviciul de probațiune, în funcție de datele concrete ale fiecărei cauze.

7. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.
8. Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, faptul că un condamnat poate fi supus unei măsuri de supraveghere constând în obligația de a se prezenta la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta, nu afectează dreptul la liberă circulație, deoarece acest drept, nefiind absolut, trebuie exercitat, în acord cu [art. 25 alin. \(1\) teza finală din Constituție](#), cu respectarea condițiilor stabilite de lege, asemenea condiții fiind și cele prevăzute de [art. 85 alin. \(1\) lit. a\) din Codul penal](#). Instituirea unor obligații în sarcina persoanelor care au comis fapte prevăzute de legea penală reprezintă restrângeri ale exercițiului dreptului la liberă circulație, în deplină concordanță cu [art. 25](#) și [art. 53 din Legea fundamentală](#).
9. Stabilirea în acest mod a obligațiilor condamnatului nu este de natură să aducă atingere nici prevederilor [art. 41](#) și [art. 47 din Constituție](#). Acestea nu îngrădesc dreptul la muncă al condamnatului și, cu atât mai puțin, dreptul de a-și alege profesia, meseria sau ocupația, care, sub sancțiunea rigorilor dispozițiilor [art. 87 din Codul penal](#), trebuie să se facă în așa fel încât să fie respectate măsurile de supraveghere dispuse de instanță.
10. Faptul că persoanei care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală i se aplică instituția amânării aplicării pedepsei nu înseamnă că aceasta nu trebuie să se supună rigorilor legislației penale, ea fiind obligată să respecte măsurile de supraveghere și obligațiile dispuse de instanța de judecată și individualizate de serviciul de probațiune, după caz. Acest fapt nu echivalează sub niciun aspect cu încălcarea dreptului la muncă sau a dreptului la un nivel de trai decent.
11. De altfel, autorul critică de fapt modalitatea de stabilire a obligației impuse în ceea ce îl privește, și anume aceea de a se prezenta la serviciul de probațiune o dată pe lună, aspect care nu intră în sfera atribuțiilor Curții Constituționale.
12. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile [Constituției](#), precum și [Legea nr. 47/1992](#), reține următoarele:

13. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor [art. 146 lit. d\) din Constituție](#), precum și ale [art. 1 alin. \(2\)](#), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.
14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile [art. 85 alin. \(1\) lit. a\)](#) cu denumirea marginală Măsurile de supraveghere și obligațiile și [art. 87](#) cu denumirea marginală Modificarea sau încetarea obligațiilor, ambele din [Codul penal](#), care au următorul conținut:
- [Art. 85 alin. \(1\) lit. a\)](#): „(1) Pe durata termenului de supraveghere, persoana față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei trebuie să respecte următoarele măsuri de supraveghere:

(1) Pe durata termenului de supraveghere, persoana față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei trebuie să respecte următoarele măsuri de supraveghere:

a) să se prezinte la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta;

- [Art. 87](#):

(1) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere au intervenit motive care justifică fie impunerea unor noi obligații, fie sporirea sau diminuarea condițiilor de executare a celor existente, instanța dispune modificarea obligațiilor în mod corespunzător, pentru a asigura persoanei supravegheate șanse sporite de îndreptare.

(2) Instanța dispune încetarea executării unora dintre obligațiile pe care le-a impus, atunci când apreciază că menținerea acestora nu mai este necesară.

15. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile [constituționale ale art. 25](#) - Libera circulație, [art. 41](#) - Munca și protecția socială a muncii, [art. 47](#) - Nivelul de trai și [art. 53](#) - Restrângerea exercițiului unor drepturi sau unor libertăți.

16. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autorul acesteia susține că impunerea măsurii de supraveghere de a se prezenta la Serviciul de Probațiune Neamț la datele fixate de acesta este disproporționată și inutilă în raport cu situația sa, întrucât, ulterior pronunțării hotărârii de condamnare, și-a găsit un loc de muncă în Anglia, angajându-se de la data de 1 august 2016 și că a făcut acest lucru deoarece nu și-a găsit un loc de muncă în Piatra-Neamț. A mai arătat că este foarte anevoios să se prezinte lunar la Serviciul de Probațiune Neamț. Totodată, a învederat că față de terminologia utilizată de legiuitor, dispozițiile [art. 87 din Codul penal](#) permit instanței

să se pronunțe numai asupra modificării/încetării obligațiilor, nu și asupra modificării/încetării măsurilor de supraveghere.

17. De asemenea, Curtea constată că, potrivit [art. 85 alin. \(1\) și \(2\) din Codul penal](#), pe durata termenului de supraveghere persoana față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei trebuie să respecte o serie de măsuri de supraveghere care se vor dispune ope legis, fără vreo cenzură din partea instanței. Totodată, instanța poate impune persoanei față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei să execute una sau mai multe obligații asupra cărora, de data aceasta, spre deosebire de măsurile de supraveghere, instanța va aprecia asupra necesității lor.

18. Totodată, potrivit [art. 87 din Codul penal](#), dacă pe parcursul termenului de supraveghere au intervenit motive care justifică fie impunerea unor noi obligații, fie sporirea sau diminuarea condițiilor de executare a celor existente, instanța va dispune modificarea obligațiilor în mod corespunzător, pentru a asigura persoanei supravegheate șanse sporite de îndreptare. De asemenea, instanța va putea dispune și încetarea executării unora dintre obligațiile pe care le-a impus, atunci când apreciază că menținerea acestora nu mai este necesară.

19. Așa fiind, dispozițiile legale criticate reglementează, pe de o parte, cu privire la măsurile de supraveghere și, pe de altă parte, cu privire la modificarea sau încetarea obligațiilor care se pot lua față de o persoană căreia i s-a aplicat instituția prevăzută de [art. 83 din Codul penal](#), respectiv amânarea aplicării pedepsei.

20. Cu privire la criticile formulate, Curtea constată că amânarea aplicării pedepsei este o măsură ce poate fi dispusă de instanța de judecată, constând în amânarea temporară a aplicării pedepsei stabilite cu privire la inculpat, atunci când apreciază, ținând seama de persoana infractorului, de conduita avută de acesta înainte și după comiterea infracțiunii și de posibilitățile sale de îndreptare, că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru un termen de supraveghere de 2 ani.

21. Astfel, legiuitorul a reglementat posibilitatea pentru instanța de judecată de a dispune, motivat, amânarea aplicării pedepsei dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de [art. 83 din Codul penal](#), stabilind un termen de supraveghere conform [art. 84](#) din același cod, pe durata căruia condamnatul trebuie să respecte o serie de măsuri de supraveghere prevăzute în [art. 85 alin. \(1\) din Codul penal](#) și să execute o serie de obligații dintre cele prevăzute de [art. 85 alin. \(2\) din Codul penal](#) stabilite de instanța de judecată. Măsurile de supraveghere care se iau față de condamnat pe durata termenului de încercare sunt menite să asigure un control permanent asupra conduitei acestuia, iar instanța este obligată să le aplice. Dacă, pe parcursul termenului de supraveghere, cel condamnat, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse de instanță, aceasta revocă amânarea și dispune aplicarea și executarea pedepsei, conform [art. 88 din Codul penal](#).

22. Așa fiind, persoana față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei are datoria să respecte, pe de o parte, măsurile de supraveghere prevăzute de [art. 85 alin. \(1\) din Codul penal](#), iar, pe de altă parte, trebuie să îndeplinească un număr de obligații prevăzute de [art. 85 alin. \(2\) din același cod](#). Respectarea măsurilor de supraveghere se referă la prezentarea condamnatului la serviciul de probațiune la datele fixate, la legătura cu consilierul de probațiune desemnat, la comunicarea unor schimbări intervenite în viața personală (schimbarea locului de muncă, a locuinței, a deplasărilor care depășesc 5 zile) și a informațiilor și documentelor care permit controlul mijloacelor sale de existență. Măsurile de supraveghere au menirea de a stabili un contact direct, pe durata termenului de supraveghere, între persoana față de care s-a dispus amânarea și serviciul de probațiune, care să permită verificarea comportamentului acestuia, respectarea obligațiilor și a interdicțiilor impuse de instanță. Instanța are obligația să dispună ca persoana față de care s-a luat măsura amânării aplicării pedepsei să respecte întregul pachet de măsuri de supraveghere, fără a reduce sau a adăuga alte măsuri. Spre deosebire de obligații, măsurile de supraveghere nu pot face obiectul aprecierii instanței.

23. În afara acestor măsuri de supraveghere pe care instanța le impune persoanei față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei, legea prevede un ansamblu de obligații care, integral sau în parte, pot fi impuse celui în cauză. În aprecierea obligațiilor pe care trebuie să le îndeplinească persoana față de care s-a luat măsura amânării aplicării pedepsei, instanța are libertatea de a decide dacă trebuie să impună o obligație, mai multe, toate obligațiile prevăzute de lege sau niciuna. Obligațiile prevăzute de [art. 85 alin. \(2\) din Codul penal](#) au, în ansamblu, rolul de a preveni săvârșirea de noi infracțiuni. Supravegherea executării obligațiilor prevăzute în textul mai sus menționat face posibilă și necesară modificarea lor în funcție de conduita persoanei față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei. Observând conduita persoanei, serviciul de probațiune constată dacă au intervenit motive care justifică modificarea obligațiilor existente ori încetarea unora dintre acestea. Examinând solicitarea serviciului de probațiune, instanța apreciază dacă scopul măsurii amânării aplicării pedepsei poate fi atins prin sporirea sau diminuarea condițiilor de executare a obligațiilor existente. Instanța trebuie să își formeze convingerea că amânarea aplicării pedepsei, însoțită de impunerea unor măsuri de supraveghere, va produce o modificare comportamentală și de durată care va face inutilă aplicarea pedepsei. Din acest motiv, instanța este datoră să analizeze cu atenție sesizările serviciului de probațiune.

24. Prin urmare, prin dispozițiile [art. 85 alin. 1 lit. a\) din Codul penal](#) s-a reglementat una dintre măsurile de supraveghere la care trebuie să se supună condamnatul pe durata termenului de încercare, și anume aceea de a

se prezenta la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta. Această măsură de supraveghere, față de scopul instituirii ei, nu este de natură să aducă atingere prevederilor [art. 25 din Legea fundamentală](#) referitoare la dreptul la liberă circulație a cetățeanului. Acest drept nu este absolut, ci el trebuie să se desfășoare potrivit unor reguli, cu respectarea și îndeplinirea unor condiții stabilite de lege. Astfel de condiții sunt și cele prevăzute de [art. 85 alin. \(1\) lit. a\) din Codul penal](#), care trebuie respectate de condamnatul beneficiar al instituției amânării aplicării pedepsei.

25. În ceea ce privește susținerea că textul de lege criticat încalcă prevederile [art. 41](#) și [art. 47 din Constituție](#) se constată că și aceasta este neîntemeiată. Prevederile contestate nu îngăduiesc dreptul la muncă al condamnatului și, cu atât mai puțin, dreptul de a-și alege profesia, meseria sau ocupația. De asemenea se constată că alegerea profesiei, meseriei sau ocupației de către condamnat trebuie să se facă în așa fel încât acesta să respecte măsurile de supraveghere dispuse de instanță.

26. În acest sens este și jurisprudența Curții Constituționale în materie, care, având a se pronunța asupra dispozițiilor [art. 86³ alin. 1 lit. a\) și b\) din Codul penal din 1969](#) referitoare la măsurile de supraveghere pe care condamnatul trebuie să le respecte pe durata termenului de încercare, în cazul în care instanța a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, a statuat că acele prevederi sunt constituționale (a se vedea [Decizia nr. 338 din 28 iunie 2005](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 734 din 12 august 2005).

27. Amânarea aplicării pedepsei se dispune în condițiile în care prezumția de nevinovăție a fost răsturnată și implică în mod necesar un termen de supraveghere care va fi însoțit, în mod inevitabil, de măsurile de supraveghere.

Acestea din urmă sunt elemente componente intrinseci regimului juridic al instituției amânării pedepsei. Mai mult, măsurile de supraveghere au o natură legală, judecătorul neavând nicio marjă de apreciere. De aceea, ele nu pot fi privite ca imixtiune în viața particulară a unei persoane și reprezintă, în acord cu [art. 53 din Constituție](#), o restrângere legală a drepturilor constituționale pe timpul executării pedepsei în modalitatea stabilită prin [art. 83 din Codul penal](#). Așa fiind, spre deosebire de obligații, măsurile de supraveghere stabilite de legiuitor în [art. 85 alin. \(1\) din Codul penal](#) nu pot fi modificate, ele făcând parte din substanța și rațiunea amânării aplicării pedepsei, în contextul controlului asupra persoanei căreia i se aplică măsura.

28. De altfel, în prezenta cauză, autorul excepției, pe lângă măsura de supraveghere de a se prezenta la Serviciul de Probațiune Neamț, la datele fixate de acesta (în speță o dată pe lună), era ținut și de măsurile de supraveghere referitoare la obligația de a anunța, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile, precum și întoarcerea și de a comunica schimbarea locului de muncă. Or, obligația de a se prezenta la un anumit interval de timp mai mare sau mai mic la Serviciul de Probațiune Neamț nu este una ce poate fi supusă controlului de constituționalitate, deoarece nu intră în competența Curții Constituționale posibilitatea de a stabili frecvența cu care un condamnat trebuie să se prezinte la serviciul de probațiune, ci în competența serviciului de probațiune însuși. În acest sens, Curtea mai constată, că potrivit [art. 55-57 din Legea nr. 252/2013](#) privind organizarea și funcționarea sistemului de probațiune, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 512 din 14 august 2013, consilierul de probațiune manager de caz întocmește un plan de supraveghere care este revizuit ori de câte ori este necesar, în funcție de schimbările intervenite în situația persoanei și evoluția cazului, controlând nemijlocit respectarea de către persoana supravegheată a măsurilor de supraveghere prevăzute la [art. 85 alin. \(1\) din Codul penal](#) pe toată durata termenului de supraveghere. De asemenea, potrivit [art. 111](#) din aceeași lege, în activitatea sa consilierul de probațiune emite decizii care sunt obligatorii pentru persoana supravegheată și pentru instituțiile din comunitate vizate, iar, împotriva deciziilor consilierului de probațiune, persoana sau instituția din comunitate vizată poate face plângere la judecătorul delegat cu executarea, în termen de 10 zile de la comunicare. În acest sens, judecătorul delegat cu executarea fixează un termen pentru soluționarea plângerii cu citarea părților și soluționează plângerea, în camera de consiliu, prin încheiere definitivă, după ascultarea petentului și a consilierului de probațiune. Încheierea prin care judecătorul delegat cu executarea soluționează plângerea este obligatorie pentru persoana sau instituția care a formulat plângerea și pentru consilierul de probațiune.

29. În sfârșit, celelalte critici ale autorului excepției tind la modificarea dispozițiilor legale criticate, în așa fel încât și măsurile de supraveghere să poată fi supuse modificării sau încetării, asemeni obligațiilor. Or, o asemenea posibilitate ar afecta rațiunea reglementării, justificată de scopul urmărit de legiuitor prin normarea uneia dintre modalitățile de individualizare a pedepsei, respectiv instituția amânării aplicării pedepsei. Pe de altă parte, potrivit [art. 2 alin. \(3\) din Legea nr. 47/1992](#), Curtea se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului.

30. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul [art. 146 lit. d\)](#) și al [art. 147 alin. \(4\) din Constituție](#), al [art. 1-3](#), al [art. 11 alin. \(1\) lit. A.d\)](#) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Muraru Marius Florin în Dosarul nr. 10.609 /279/2016 al Judecătorei Piatra-Neamț și constată că dispozițiile [art. 85 alin. \(1\) lit. a](#)) și [art. 87 din Codul penal](#) sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Piatra-Neamț și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 27 martie 2018.

PREȘEDINTE,

PETRE LĂZĂROIU

Magistrat-asistent,

Afrodita Laura Tutunaru
